

Inhoudsopgave

In dit infoblad vind je informatie over de volgende onderwerpen:

- Wat is de eikenprocessierups
- Hoe is de eikenprocessierups te herkennen?
- Wat veroorzaakt de overlast?
- De klachten
- Wat moet je doen bij klachten
- Wat kun je doen tegen de rupsen
- Kan je blijven kamperen in besmet gebied?
- Meer informatie

Voornamelijk tussen half mei en half juli kunnen eikenprocessierups voor overlast zorgen in Nederland en grote delen van Europa. Ze komen voor in eikenbomen in woonstraten, bos- en natuurgebieden, op Scouting- en kampeerterreinen.

De rupsen hebben zeer veel kleine brandharen die voor allerlei klachten kunnen zorgen. Ook nadat de rupsen verpopt zijn tot vlinder kunnen de haren, die in de nesten achterblijven, nog jaren voor overlast zorgen.

Wat is de eikenprocessierups

De eikenprocessierups is de larve van de nachtvlinder. De vlinder legt in september haar eieren in de toppen van eikenbomen. Na de winter komen de eitjes rond april/mei uit. De rupsen vervellen een aantal keer voordat ze brandharen krijgen. In juli verpoppen de rupsen tot een onopvallende nachtvlinder. De rupsen leven bij elkaar in groepen en maken in eikenbomen nesten. 's Nachts gaan de rupsen in processie op zoek naar voedsel. Dit is vaak goed zichtbaar doordat de eikenbomen kaalgevreten zijn.

Hoe is de eikenprocessierups te herkennen?

De jonge rupsen hebben een oranje kleur, als ze in april uit de eipakketten te voorschijn komen. Als ze ouder worden, verandert de kleur in grijsgrauw met lichtgekleurde zijden.

De eikenprocessierupsen leven in groepen bijeen en de rupsen maken vanaf het vierde rupsstadium nesten, die in de oksels van takken voorkomen of op de stam. De nesten bestaan uit spinsel, uitwerpselen, vervellingshuidjes en brandharen. Vanuit deze nesten gaan de rupsen vooral 's avonds en 's nachts in karakteristieke processies op zoek naar voedsel (eikenbladeren). Overdag bevinden ze zich vaak in de nesten of op de zonzijde van de bast van de eikenboom.

Eikenbomen met rupsen zijn te herkennen aan de nesten; dichte spinsels van vervellinghuidjes, uitwerpselen en brandharen. Daarnaast zijn deze bomen vaak kaalgevreten.

Wat veroorzaakt de overlast

De brandharen van de rups, die ze krijgen na hun laatste vervelling, veroorzaken de overlast. De brandharen zijn zeer klein en met het blote oog niet waarneembaar. De klachten variëren van pijnlijke jeuk en huiduitslag tot irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen. De haren blijven ook achter in de nesten van de rupsen, dus zelfs na het verpoppen van de rupsen kunnen de haren voor overlast zorgen. Door het aanraken van de rupsen en de nesten, maar ook door bijvoorbeeld de wind,

kunnen mensen in contact komen met de brandharen. De haren kunnen tot zes jaar last veroorzaken. Op plaatsen waar in eerdere jaren processierupsen zaten, kunnen mensen dus nog steeds last krijgen van de brandharen.

De klachten

De brandharen kunnen voor verschillende soorten klachten zorgen. Niet iedereen is even gevoelig voor de rupsen. Als je vaker met de brandharen in contact komt, kun je steeds sterkere reacties krijgen.

Huidklachten

Binnen acht uur kan er een pijnlijke rode huiduitslag ontstaan met hevige jeuk. De uitslag kan variëren van bultje en pukkeltjes tot met vocht gevulde blaasjes die kunnen gaan ontsteken. De huidreactie kan zichtbaar worden op de onbedekte huid (onderarmen, onderbenen, nek en gezicht) maar ook op andere delen van het lichaam. Door zweet, krabben en/of wrijven kunnen de brandharen zich gemakkelijk verspreiden naar andere delen van het lichaam. Langdurig contact kan ook optreden doordat haartjes in de kleding terecht zijn gekomen.

Oogklachten

Als brandharen in de ogen terechtkomen, kunnen zij binnen één tot vier uur een heftige reactie geven van het oogbindvlies en/of het hoornvlies met zwelling, roodheid en jeuk en in sommige gevallen met ontstekingen. Indien de brandharen blijven zitten, zullen de klachten blijven bestaan. Om erger te voorkomen kan specialistische hulp (bijvoorbeeld van de oogarts) noodzakelijk zijn.

Klachten van de bovenste luchtwegen

Na inademing kunnen de brandharen ook irritatie of ontsteking geven van het slijmvlies van de bovenste luchtwegen (neus, keel en bovenste gedeelte van de luchtpijp). De klachten lijken in eerste instantie op een neusverkoudheid. Tevens kunnen mensen ook klagen over pijn in de keel en eventueel slikstoornissen. In sommige gevallen kan er sprake zijn van kortademigheid.

Algemene klachten

Er kunnen zich ook algemene klachten voordoen, zoals braken, duizeligheid, koorts, algehele malaise.

Wat moet je doen bij klachten

Over het algemeen verdwijnen de klachten vanzelf binnen enige dagen tot weken. Probeer niet te krabben of te wrijven. Was de huid goed met water. Aangedane ogen kun je met water uitspoelen. Eventueel kun je, kort na contact met de brandharen, overtollige brandharen verwijderen door de huid met plakband te strippen.

Bij lichte symptomen zijn verder geen medicijnen nodig. Bij hevige jeuk kunnen anti-jeuk middelen verlichting geven, zoals zalf of crème op basis van kamfer of menthol. Deze middelen zijn verkrijgbaar bij apotheek of drogist. Bij aanhoudend ernstige klachten kun je beter contact opnemen met de huisarts.

Als de kleren onder de brandharen zitten, was de kleren grondig (liefst op 60°C), zodat de brandharen verwijderd worden.

Wat kun je doen tegen de rupsen

Maatregelen tegen de eikenprocessierups zijn: het spuiten van biologische bestrijdingsmiddelen (aaltjes) of wegzuigen. Vroeger werden de rupsen weggebrand maar dit wordt afgeraden omdat voor verspreiding van de haartjes zorgt.

Deze maatregelen dienen te worden uitgevoerd door een professionele organisatie en worden doorgaans ingezet door de gemeente. Heb je op je eigen Scoutingterrein nesten van de eikenprocessierups, neem zelf geen actie maar dan kun je het beste contact opnemen met je gemeente om met hen te overleggen wat mogelijk is.

Heb je last van de eikenprocessierups op je eigen (kamp)terrein?

Om overlast te beperken, is het in eerste instantie goed om bomen met nesten af te zetten, zodat leden er niet te dicht bij in de buurt kunnen komen. Hierdoor wordt de kans op contact met de brandharen verkleind.

Waarschuw alle betrokkenen en blijf uit de buurt van de besmette bomen. Als er veel wind staat moet je verder van de bomen weg blijven.

Waar mogelijk, draag kleding met lange mouwen en broekspijpen en een gesloten kraag

Kan je blijven kamperen in besmet gebied?

Je kunt blijven kamperen, maar je moet wel rekening houden met de risico's. Kijk goed waar je je tent(en) neerzet. Plaats je tent niet direct onder bomen waarin de eikenprocessierups aanwezig is. De kans is anders groot dat je tent besmet raakt. Stel jezelf eventueel vooraf op de hoogte van de actuele situatie op je kampterrein door contact op te nemen met de beheerder of de gemeente.

Meer informatie

GGD	www.ggd.nl , www.oakie.info
RIVM	www.rivm.nl/eikenprocessierups
Gemeente	www.overheid.nl
Vlinderstichting	www.vlinderstichting.nl/eikenprocessierups